

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות קב.

עין משפט
גדר מצוה

(א) ממנות (ג) (ב) שנת ל
(ג) (א) תוספת ישיב וסוס
חפצו ר' שמעון (ד) בנים
אין זה (ה) שם ויש
(ו) ושין בענין ענין
רקתא (ז) וישנו רבי חיה
שהיה אחי אביו ואמו של רב
רשי עירובין יב:
(ח) תוס' פ"ג (ט) גס
ל: (י) תכנות תשיב עליו
(יא) גדרים כה' (ב) ויש
אחר ד"ה ע"ה ע"ה (ג) ויש
תוס' סנהדרין לו: ד"ה
מלך,

גר דן אם חזרו. דיני נפשות דלילו דיני ממונות אפילו לכל ישראל
דלן (סנהדרין דף לב). הכל כשרים לדון דיני ממונות ואמרתי (י) הכל
לאחר מציאתו לאתווי גר: עליך הוא דבעינן מקרב אחיך. אבל על
הגר אפי' חזירו אמה מקים עליו. דיין בכלל מלך דכתיב (משלי כט)

מלך במשפט יעמיד ארץ (א) אם דומה
דין למלך שאין לך כלום יעמיד
ארץ ועוד שימות הרבה כתובים כאן
כל משמעות שאתה מסיק לא יהו אלא
מקרב אחיך: בישראל. משמע שיהא
ישראל מכל נדדיו: במילתיה דרבה
גרסינן הוללין במנעל שומעין לו אין
הוללין בסנדל אין שומעין. ומדקאמר

תורה אור השלם

1. שום תשיב עליו מלך
אשר יבחרו יי אלוהיך בו
מקרב אחיך תשיב עליו
מלך לא תוכל לתת
עליך איש נברי אשר לא
אחיך הוא:
2. ונקרא שמו בישראל
בית הלוי הקדש:
3. ונקרא שמו בישראל
בבית ישראל וכן הלאה
לענין תורה ודקדוק
והכל כפי המקום
אשר יבחרו יי אלוהיך בו
מקרב אחיך תשיב עליו
מלך לא תוכל לתת
עליך איש נברי אשר לא
אחיך הוא:
דברים טו
2. ונקרא שמו בישראל
בית הלוי הקדש:
דברים טו
3. ונקרא שמו בישראל
בבית ישראל וכן הלאה
לענין תורה ודקדוק
והכל כפי המקום
אשר יבחרו יי אלוהיך בו
מקרב אחיך תשיב עליו
מלך לא תוכל לתת
עליך איש נברי אשר לא
אחיך הוא:
דברים טו

גליון הש"ס

רשי"י ד"ה מרופט
בבבוק. וכן הלאה
דלרוב מנייה דף ט
ע"כ: תוס' ד"ה ואע"פ
ובי דיא מפלסא אב לא
החליץ ביה הימנית. ע"פ
חולין כ ע"ה מ"ה ל
למעותי:

הגהות הב"ח

(א) רשי"י ד"ה ורקתא
וכי רעונו ד"ה לענין
שחי: (ב) תוס' ד"ה ואע"פ
וכי דלא מפלסא אב לא
החליץ ביה הימנית. ע"פ
חולין כ ע"ה מ"ה ל
למעותי:
(א) רשי"י ד"ה ורקתא
וכי רעונו ד"ה לענין
שחי: (ב) תוס' ד"ה ואע"פ
וכי דלא מפלסא אב לא
החליץ ביה הימנית. ע"פ
חולין כ ע"ה מ"ה ל
למעותי:
ק:

הגהות הגר"א

[א] נמי (וכי חוללין תאמ"ז
כ"ז ביה בתוספתא אבל
לפי היחולות י"ג לה
ונמי) והמורה אמרה נעלו
ולא מנעלו וכי מקרא
רשי"י וגם בתוספתא לתא.
ומ"ס א"כ מה כי חללתי
כשרה פירוש דיעבד
(דוק) ועון מהל דעל
נוקט שלטו קשה מנה
קשיה וגם קשה להולנו
שהיא מתוך הכסף נמור
המעשה ומנה היחולות
(וע"פ רמב"ן):

מוסף רשי"י

במעל מרופט. שנתקלקל
ופחד מתיטורו (מגילה
כז).

או של נתבע ובכתובות פר"ח מרענא שטרטא אפילו כתוב
נאמנות כשטר נשבע וגובה ונראה לר"י שרונה לומר שכתב לו ליה
למלוה בתוך השטר דמהימן ליה בלא שבועה כל אימת דלאמר לא
פרענא אפילו פרעו צעד אחד ופוגס ונפרע שלא בפניו דהוה לרין
שבועה אז לא דכתב ליה הכי וכה"ל

מיירי הכא: גר דן את חבירו דבר
תורה. פירש בקונטר' היינו לדיני
נפשות ואין נראה לדכתיב בהחולין
(לעיל דף מה): **לענין חליצה** עד
שיהא אביו ואמו בישראל. פי באמו
לא סגי עד שיהא גם אביו מישראל
אבל באביו לאחוד סגי דהא אפי' לענין
יחוס כהונה סגי באביו מישראל
כדאמרינן בעשרה יחסין (קידושין עו).

הקשה ר"י דצפרק נערה בכתובות
(דף מד): אמר גבי נערה המאורסה
כי עשתה נעלה בישראל דהורטה
ולידמה בקדושה ישראלית מעלימתא
היא ומירך כיון דהורטה ולידמה
א"כ לחליצת גרים נמי כיון שהורט'
ולידת בקדושה הוה נמי ישראל
מעליא וקרינן בהו עליך ו"כ בלאו
מונקרש שמו בישראל נפקא פסול
גר לחליצת גרים עד שתהא אמו
מישראל דבעינן מקרב אחיך ולהכי
אית לן למידרש מונקרה שמו בישראל
עד שיהא אביו מישראל (א) ולפי זה לרין
לומר דרב שמואל היתה אמו מישראל
דהא לא איתרין צרימתא למיפסל
אלא אותו שאלמו מישראל:

ה"ה דאפילו דבתחלה ואידי דתנא
סיפא ב"י. מימה תבשח לה
סיפא דקמינן בסנדל שיט צ עקב
כשר משמע הא לכתחלה לא אלא
ע"כ משום דקמינן סיפא אס אין צו
עקב פסול נקט רישא כשר וי"ל
ד"ה"מ לומר וליטעמין:

וע"ה שורחני הוא תדיר. זירושלמי
גם שולמני הייתי צעירי ושלמי
שולמני כו': **ובי חולצין במנעל**,
ול"ג והמורה אמרה נעלו ולא
מנעלו כמו שפירש בקונטרס וגם
רב יהודאי גאון ממקור מן הספרים
ובתוספתא איתו:

גזירה משום מנעל המרופט.

והא תאמר דמינן בסוק
פרק תולין (שם דף קמ"ט: ועס) לא
תלא אשה במנעל המרופט ולא
תחלוץ צו וחס חלצה כשרה
ו"ל דהא איתו מרופט כ"כ שלא
יהא רחוי לנעלו צו:

ואע"ג דאית ביה חומרתא קטרינן ביה מיתנא.

צפרקין גרסינן כיצד הוא עושה
קושרו עד שיהא יכול להלוך צו
מחלי צו רבי חייבא דרבי הלל
לומר ועוננו כדי שמוכל להמירו באחת
מידי כיצד היא עושה מתירתו צימין
ותופסתו בשמאל ושומטת עקב צימין
וגוררתו בשמאל עד שתהא התרה
וחליצה צימין עד כאן ירושלמי ומיהו
נהגו לקשר היטב צקש גמור וגם
לרין שתמיתנו צדה הימנית לפי
הירושלמי ואע"פ שלא מניינו שפוסל
בשמאל אלא ברגל אבל צד כשר
לחלוץ אפילו בשמאל ואמרנו נמי
לקמן בסוק פירקין (דף קה). גידמת
חולצת בשנייה משמע דלא מיפסל
אס לא חלצה צדה הימנית:
ומי

אמר דן את חבירו דבר תורה שנאמר ישום
תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו
מקרב אחיך תשים עליך מלך הוא
דבעינן מקרב אחיך אבל גר דן את חבירו
גר וואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל
ולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל
שנאמר ונקרא שמו בישראל אמר רבה אמר
רב כהנא אמר רב (א) דאם יבא אליהו ויאמר
חולצין במנעל שומעין לו אין חולצין בסנדל
אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל ורב
יוסף אמר רב כהנא אמר רב אם יבא אליהו
ויאמר אין חולצין במנעל שומעין לו אין
חולצין בסנדל אין שומעין לו שכבר נהגו
העם בסנדל מאי בינייהו איכא בינייהו
המנעל לכתחלה ולמ"ד אפי' לכתחלה והתנן
חליצה במנעל חליצתה כשרה דיעבד אין
לכתחלה לא ה"ה דאפילו לכתחלה וואידי
דבעי למיתני סיפא באנפוליא חליצתה פסולה
דאפילו דיעבד תנא נמי רישא דיעבד ומנעל
לכתחלה תנאי היא דתניא (א) ר' יוסי פעם
אחת הלכתי לנציבין מצאתי זקן אחד אמרתי
לו כלום אתה בקי בר' יהודה בן בתירא
אמר לי הן ועל שולחני הוא תדיר כלום
ראית שחלץ ביבמה אמר לי ראיתי שחלץ
הרבה פעמים במנעל או בסנדל אמר לי (א) וכי
חולצין במנעל (ה) והתורה אמרה נעלו ולא
מנעלו) אמרתי לו א"כ מה ראה ר' מאיר
לומר חליצה במנעל חליצתה כשרה רבי
יעקב ואמר משמו (ה) חולצין במנעל לכתחלה
ומאן דאמר לכתחלה לא מאי טעמא אילימא
משום דהויא פנתא מעל וארקתא מעל
דמעל והתורה אמרה (א) מעל ולא מעל דמעל
אי הכי אפילו דיעבד נמי לא גזירה משום
מנעל מרופט אי נמי משום חצי מנעל אמר
רב אי לאו דחמיתיה (א) להביבי דחלץ בסנדל
דאית לה שינצין אנה לא הוא חליצתא אלא
בסנדל דשייך דמיהדרק מפי ויהאי רידן
אע"ג דאית ביה חומרתא קטרינן ביה מיתנא
כי הכי דתהוי חליצתה מעלייתא: סימן

התרת יבמה סנדל: אמר רב יהודה אמר
רב יהודה יבמה רוב העקב רוב העקב
מיתבי (ה) הותרו רצועות מנעל בסנדל או
ששמט רוב הרגל חליצתה פסולה טעמא
דשמט הוא הא שמטה היא חליצתה כשרה
רוב הרגל אין רוב העקב לא לא היינו רוב
הרגל היינו רוב העקב ואמאי קרו ליה רוב
מסייע ליה לר' ינאי דאמר ר' ינאי בין שמתיר
הוא ושמתיה היא בין שהתירה היא ושמת
הוא חליצתה פסולה עד שמתיר היא ותשמט
היא בעי ר' ינאי קרעתה מהו שרפתה
מהו גלווי כרעא בעינן והאיכא או דלמא
חליצה בעינן וליכא תיקו בעא מיניה
רבי נחמיה מרבה ישני מנעלים זה על גב
זה מהו ה"ה אילימא דשלפתיה לעילאי
וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל

דמעל לא צריכא דקרעתיה לשלפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלווי כרעא בעינן וליכא
ומי

דמנעל לא צריכא דקרעתיה לשלפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלווי כרעא בעינן וליכא
ומי

דמנעל לא צריכא דקרעתיה לשלפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלווי כרעא בעינן וליכא
ומי

דמנעל לא צריכא דקרעתיה לשלפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלווי כרעא בעינן וליכא
ומי

דמנעל לא צריכא דקרעתיה לשלפתיה לתתאי וקאי עילאי
מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלווי כרעא בעינן וליכא
ומי